

Vergaderjaar 2025–2026

32 634

Financiering politieke partijen

Nr. 21

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 februari 2026

Politieke partijen zijn van groot belang voor het functioneren van de Nederlandse democratie. Zij vormen de brug tussen de politiek en de samenleving. Voor het vertrouwen van kiezers in de politiek is het essentieel dat er transparantie bestaat over de financiën van politieke partijen. Dit waarborgt immers de integriteit van het partijstelsel en onze democratie als geheel.

Als Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) ben ik verantwoordelijk voor de toepassing van en het toezicht op de naleving van de Wet financiering politieke partijen (Wfpp). De Commissie toezicht financiën politieke partijen (Ctfpp) heeft de wettelijke taak mij daarover te adviseren. In deze brief informeer ik u over de drie adviezen die de commissie recent heeft uitgebracht en reageer ik inhoudelijk op de door de commissie naar voren gebrachte punten.¹ De onafhankelijke adviesrol van de commissie is van essentieel belang voor het vervullen van mijn toezichthoudende rol ten aanzien van de financiering van politieke partijen. Ik ben de commissie erkentelijk voor het uitbrengen van deze adviezen.

De commissie constateert in het meest recente advies dat aanscherpingen van de regelgeving effectief is gebleken en donaties aan politieke partijen transparanter en beter controleerbaar zijn geworden. Ik ben blij met deze constatering van de commissie en beaam dit. Ik verwacht dat met het bij uw Kamer aanhangige wetsvoorstel houdende de Wet op de politieke

¹ Advies van 23 september 2025 over de subsidieverantwoording van politieke partijen over het verantwoordingsjaar 2024; advies van 21 oktober 2025 over de overzichten van giften en schulden van politieke partijen (1 januari 2024 tot en met 8 oktober 2025) en het overzicht van giften aan kandidaten (1 januari 2023 tot en met 8 oktober 2025) voorafgaand aan de TK-verkiezingen; advies van 8 januari jl. over de aanvullende overzichten van giften en schulden (9 tot en met 29 oktober 2025) van politieke partijen voorafgaand aan de TK-verkiezingen.

partijen (Wpp) een volgende belangrijke stap kan worden gezet in de effectiviteit van de regelgeving in het belang van een transparant en integer partijstelsel.

Alle politieke partijen met ten minste één zetel in de Staten-Generaal moeten voor 1 juli van elk kalenderjaar verantwoording afleggen aan de Minister van BZK over het voorgaande kalenderjaar. Deze verantwoording moet een beeld geven van de ontvangen giften en overige inkomsten, de vermogenspositie en de schulden van een partij. Indien een partij dat jaar subsidie heeft ontvangen, moet daarnaast de subsidiebesteding worden verantwoord. In een verkiezingsjaar gelden bovendien aanvullende transparantieplichtingen waardoor politieke partijen twee keer aanvullende overzichten van giften en schulden moeten aanleveren. De financiële verslagen en overzichten worden openbaar gemaakt.²

Opbouw Kamerbrief

Ik reageer hieronder op een aantal algemene constatering van de Ctfpp ten aanzien van de verantwoordingsstukken, daarna ga ik in op enkele specifieke punten die naar voren zijn gekomen bij de jaarlijkse verantwoording over 2024 en de overzichten in het kader van de Tweede Kamerverkiezing van 29 oktober 2025. Tot slot ga ik in op enkele adviezen van de Ctfpp die van belang zijn voor de verdere beleidsontwikkeling ten aanzien van de partijfinanciering.

1. Toepassing van en toezicht op naleving Wfpp

Tijdige en correcte aanlevering van verantwoordingsstukken

De commissie wijst meerdere malen op het belang van een tijdige en correcte aanlevering van de verantwoordingsstukken door politieke partijen. Als dat niet gebeurt, adviseert de commissie de desbetreffende partijen te sanctioneren. Het kan voorkomen dat ik een politieke partij, mits goed beargumenteerd, uitstel verleen voor het aanleveren van de verantwoordingsstukken. Ook geef ik politieke partijen altijd de gelegenheid om omissies of gebreken te herstellen binnen een nader gesteld termijn. Dit komt geregeld voor. Ik blijf met de politieke partijen in gesprek om de correcte en tijdige aanlevering van de benodigde informatie te bevorderen. Bij herhaaldelijk overtreden van de termijnen kan ik besluiten tot het opleggen van een sanctie.

Duidelijke communicatie richting politieke partijen

Mijn ministerie ondersteunt politieke partijen bij het aanleveren van de benodigde informatie. De commissie adviseert hoe ik mijn communicatie richting partijen op een aantal punten kan verbeteren. Deze adviezen neem ik ter harte. Zo adviseert de commissie duidelijker te zijn over welke informatie over schulden moet worden aangeleverd. Ik benadruk dat het gaat om alle niet-bestuursrechtelijke schulden die in een kalenderjaar of periode zijn aangegaan en niet binnen twee weken zijn betaald. Het gaat niet om alle openstaande schulden op een bepaalde peildatum.³

² Overzichten financiering politieke partijen 2024 (22 oktober 2025) van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/jaarverslagen/2025/10/22/overzichten-financiering-politieke-partijen-2024>; Giften en schulden van politieke partijen en kandidaten voor de Tweede Kamerverkiezing 2025 (22 oktober 2025) van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/10/22/giften-en-schulden-van-partijen-en-kandidaten-voor-de-tweede-kamerverkiezing-2025>; Aanvullend overzicht giften en schulden politieke partijen 2025 (19 december 2025) van <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/12/19/aanvullend-overzicht-giften-en-schulden-politieke-partijen-tweede-kamerverkiezing-2025>.

³ Kamerstukken II 2023–24, 36 742, nr. 3.

Registratie van giften

De commissie constateert meermaals dat politieke partijen verschillend omgaan met de kwalificatie en verwerking van giften en giften in natura. BZK besteedt in de informatievoorziening aan politieke partijen veel aandacht aan dit onderwerp. De commissie doet enkele voorstellen voor een uitgebreidere registratie van giften in natura. De commissie stelt voor om bij deze giften tevens de aard van de dienst te registreren. Dit advies neemt BZK niet over, aangezien de wet hiervoor geen grondslag biedt. Er wordt immers geen onderscheid gemaakt tussen geldelijke giften en giften in natura wat betreft de mate van transparantie. Voorts adviseert de Ctfpp onderscheid te maken tussen afdrachten van volksvertegenwoordigers en bestuurders en giften van anderen. Ook daar biedt de wet geen grondslag voor. Ik begrijp de wens van de commissie vanuit het oogpunt van toegankelijkheid. Ik zie wegens het ontbreken van een wettelijke grondslag echter geen mogelijkheid om een afdracht van een politieke ambtsdrager anders te behandelen dan een andere vorm van bijdrage aan een politieke partij.

Giften van niet-Nederlanders

De commissie constateert bovendien dat bij enkele politieke partijen sprake is geweest van giften afkomstig van niet-Nederlandse gevers. In deze gevallen is de gift conform standaardwerkwijze teruggegeven aan de gever of gevorderd door mijn ministerie. Het verzoek van de commissie om de controlevereisten op dit punt nader uit te werken neem ik ter harte. Wanneer het ministerie constateert dat een partij een gift van een persoon woonachtig in het buitenland heeft ontvangen, doen zij navraag bij de partij op welke wijze is gecontroleerd of de persoon onder de definitie van een Nederlandse gever valt.

Substantiële giften

Substantiële giften van in totaal € 10.000,- of meer moeten op grond van de Wfpp binnen drie werkdagen worden gemeld bij het Ministerie van BZK.⁴ Recent hebben verschillende politieke partijen een substantiële gift niet binnen de termijn gemeld. In het geval van een overtreding kan ik een bestuurlijke boete van ten hoogste € 25.000,- opleggen.⁵ Bij een eerste overtreding ontvangt een partij een waarschuwingsbrief. Indien een partij zich meermaals niet aan de meldplicht houdt, ben ik voornemens een proportionele boete op te leggen. Ik acht dit gerechtvaardigd gelet op de maatschappelijke waarde van transparantie over grote giften. Daarbij houd ik uiteraard rekening met de omstandigheden en weeg ik de belangen af. Ook ben ik mij bewust van de gevolgen van de meldplicht voor de uitvoeringslasten van politieke partijen. In de Wpp stel ik daarom voor de termijn te verlengen naar tien werkdagen. Dit neem ik ook mee in de beoordeling van een overtreding.

UBO-verplichting

Sinds 2024 bestaat de verplichting voor politieke partijen om de naam en het adres van de uiteindelijk belanghebbende (UBO) van giften van rechtspersonen te registreren. Meerdere politieke partijen hebben deze verplichting in eerste instantie niet nageleefd. In het geval van de VVD heeft het tot na de verzending van de stukken aan de commissie geduurd voordat de partij alle gegevens had verzameld. Omdat de UBO-verplichting sinds dit verantwoordingsjaar van toepassing is, ben ik coulant

⁴ Artikel 25a Wfpp.

⁵ Artikel 37 Wfpp.

geweest richting de betreffende partijen. Op één uitzondering na, namelijk BIJ1, hebben alle politieke partijen de ontbrekende UBO-gegevens verstrekt.

1.1. Bevindingen ten aanzien van subsidieverantwoording 2024

19 van de 20 partijen hebben tijdig een volledige verantwoording over het jaar 2024 ingediend. Met uitzondering van BIJ1 hebben uiteindelijk alle politieke partijen aan de wettelijke vereisten voldaan. Wel moest het merendeel van de politieke partijen herstelwerkzaamheden uitvoeren.

Terugvordering subsidie aan BIJ1

Aan BIJ1 is voor 2024 subsidie verleend op grond van de afbouwregeling in de Wfpp.⁶ BIJ1 was verplicht vóór 1 juli 2025 een aanvraag tot vaststelling van de subsidie in te dienen bij het Ministerie van BZK. Wegens het overschrijden van de wettelijke aanlevertermijn, het herhaaldelijk niet-naleven van de daarop volgende hersteltermijnen en het feit dat de – na de laatst gestelde termijn – ingediende aanvraag gebreken bevat, wordt de subsidie conform het advies van de Ctfpp vastgesteld op nihil en wordt het volledige voorschotbedrag teruggevorderd. BIJ1 heeft nog de gelegenheid om tegen het besluit in bezwaar te gaan.

Subsidiebesteding BBB aan ReMarkAble

Naar aanleiding van de aandacht die is geweest voor de transacties tussen BBB en ReMarkAble adviseert de commissie om richtlijnen voor goed governance te delen met politieke partijen zodat zij situaties kunnen voorkomen die de schijn van belangenverstrengeling oproepen. Ik neem dit advies over en zal de kaders en richtlijnen voor Rijksinkoop delen met politieke partijen. Daarnaast verzoekt de commissie om nader onderzoek te verrichten naar de transacties tussen BBB en ReMarkAble. Dit acht ik niet noodzakelijk. Het is de taak van de accountant om de verantwoording van een politieke partij te controleren. Wanneer de accountant op materiële afwijkingen stuit, vermeldt de accountant dit in de controleverklaring. Gelet op de goedkeurende verklaring van de accountant van de BBB ziet BZK geen aanleiding tot nader onderzoek. Ik heb de BBB evenwel voor een review van de Auditdienst Rijk (ADR) geselecteerd voor de jaren 2022 en 2023.

1.2. Verantwoording over aanvullende transparantieverplichtingen TK-verkiezingen

Voor politieke partijen die deelnemen aan een Tweede Kamerverkiezing gelden aanvullende transparantieverplichtingen op grond van de Wfpp.⁷ Voorafgaand aan de verkiezing moeten alle deelnemende politieke partijen een overzicht van giften aan en schulden van de partij en een overzicht van giften aan de kandidaten aanleveren bij het Ministerie van BZK. Na afloop van de verkiezing moeten politieke partijen die hebben deelgenomen aan de verkiezing én minimaal één zetel hebben in de Tweede of Eerste Kamer een overzicht van giften aan en schulden van de partij aanleveren over de laatste drie weken voor de verkiezing. Uiteindelijk hebben alle partijen de overzichten aangeleverd. Ook de in het advies van de Ctfpp aangehaalde politieke partijen hebben, weliswaar na indiening van de stukken bij de Ctfpp, de overzichten aangeleverd. Het ging hierbij om De Linie en 50PLUS.

⁶ Artikel 14 Wfpp.

⁷ Artikel 28, 28a en 29 Wfpp.

Neveninstellingen

Neveninstellingen zijn al geruime tijd verplicht informatie aan te leveren voor de jaarlijkse verantwoording. Sinds 1 januari 2024 geldt deze verplichting echter ook voor de overzichten in het kader van een Tweede Kamerverkiezing. In een aantal gevallen ontbrak het overzicht van giften en schulden van de neveninstellingen. Dit is uiteindelijk door alle politieke partijen hersteld.

2. Verduidelijkingen wet- en regelgeving partijfinanciering

Sanctieregime

Eerder heeft mijn ambtsvoorganger- op verzoek van de commissie – toegezegd dat een sanctieregime wordt uitgewerkt zodat het voor politieke partijen en voor de toezichthouder duidelijk is welke sancties volgen wanneer een partij niet aan de wettelijke voorschriften heeft voldaan. Gelet op de beoogde totstandkoming van de Wet op de politieke partijen (Wpp), gaf mijn ambtsvoorganger aan te willen wachten met de uitwerking van het sanctieregime tot de parlementaire behandeling van de Wpp. Met een oog op de herhaaldelijke niet-naleving van bepaalde voorschriften adviseert de commissie dit sanctieregime al eerder te implementeren. Ik beaam dit en zal daarom een beleidsregel uitwerken op grond van de huidige Wfpp. Deze beleidsregel kan als voorzet worden benut voor het sanctieregime op grond van de Wpp, aangezien de financieringsregels vrijwel volledig zijn overgenomen in het wetsvoorstel. Het sanctieregime wordt ter advisering aan de Ctftp aangeboden. Ik streef ernaar dat het sanctieregime voor 1 juli 2026 in werking is getreden.

Accountantsprotocol

Op 19 maart jl. heeft mijn ministerie een accountantsprotocol gepubliceerd, dat is afgestemd met de betrokken beroepsorganisatie. De Ctftp adviseert om het controleprotocol te herzien en drie onderwerpen daarin op te nemen:

- Het is gewenst om verduidelijking te geven wat kwalificeert als gift in natura;
- Separaat toetsingskader voor neveninstellingen;
- Een geactualiseerde uitleg over subsidiabele en niet-subsidiabele uitgaven per categorie.

Omdat het protocol pas na afloop van het verantwoordingsjaar 2024 in werking is getreden, is aan politieke partijen en accountants de mogelijkheid geboden om de financiële verantwoording op te stellen conform de oude werkwijze. Veel partijen hebben om deze reden geen gebruik gemaakt van het controleprotocol. Voor een gedegen evaluatie acht ik het wenselijk om de volledige implementatie van het protocol per verantwoordingsjaar 2025 af te wachten. De door de commissie aangedragen aandachtspunten worden in de evaluatie meegenomen. Voor de verantwoording over 2025 wordt ingezet op extra informatievoorziening om de correcte toepassing van het protocol te bevorderen.

Openbaarmaking UBO's

De commissie heeft op mijn verzoek geadviseerd over de werkwijze omtrent de openbaarmaking van de UBO's. Bij een gift van een rechtspersoon openbaart het ministerie het volledige vestigingsadres. Van de UBO wordt uitsluitend de naam en de woonplaats openbaar gemaakt. Dit betekent dat, wanneer de adressen van de rechtspersoon en de UBO gelijk zijn, het volledige woonadres van een natuurlijk persoon indirect

openbaar wordt gemaakt. De commissie heeft begrip voor het veiligheidsrisico dat ontstaat bij het publiceren van het volledige adres van een rechtspersoon indien deze gelijk is aan het woonadres van de UBO. De commissie hecht evenwel een groot belang aan transparantie. De Ctfpp adviseert daarom in voorkomende gevallen uitsluitend de naam en woon-/vestigingsplaats van een rechtspersoon en UBO te openbaren. Ik hecht evenals de commissie veel waarde aan transparantie, maar ben ook bereid passende maatregelen te treffen om de privacy en veiligheid van donateurs te beschermen. Voor het uitsluitend publiceren van de naam en de woon-/vestigingsplaats van de donateur bestaat op grond van de Wfpp geen grondslag. Ik kan uitsluitend besluiten om gelet op het belang van de veiligheid van die persoon of belanghebbende alle gegevens af te schermen. Deze maatregel zet ik alleen in wanneer er sprake is van een concrete dreiging. Ik bekijk op dit moment de mogelijkheden om in een nota van wijziging het advies van de commissie te verwerken in bij uw Kamer aanhangige wetsvoorstel houdende de Wpp.

3. Slot

Toezicht op de financiering van politieke partijen is van cruciaal belang voor een gezonde democratie. Ik beschouw het dan ook als een belangrijke taak om het toezicht op de in de Wfpp gestelde voorschriften uit te voeren en zodoende de integriteit en betrouwbaarheid van het Nederlandse partijstelsel te waarborgen.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
F. Rijkaart